

A.44. LES PARTICIPACIONS PREFERENTS DE L'ANTIGA CAIXA LAIETANA

L'Informe al Parlament 2012 recollia l'actuació del Síndic amb relació a la problemàtica de les participacions preferents i, així mateix, el Codi de consum de Catalunya inclou els serveis financers i d'assegurances entre els serveis bàsics, definits com a serveis de caràcter essencial i necessaris per a la vida quotidiana o que tenen un ús generalitzat entre les persones consumidores.

D'entre les moltes consultes i queixes rebudes sobre la comercialització d'aquest producte i la conducta de les entitats d'estalvi i bancàries, el 2013 ha destacat el cas de les persones que havien estat titulars de participacions preferents de l'antiga Caixa Laietana i que les van bescanviar per accions de Bankia. Segons estimacions de l'Ajuntament de Mataró, a la ciutat hi havia 4.500 casos que afectaven directament 6.000 clients i, al seu torn, 15.000 persones de les unitats familiars. És a dir, un 90% dels afectats de Caixa Laietana van bescanviar les preferents per accions de Bankia d'acord amb la informació de fortalesa i seguretat que els havien transmès les oficines comercials i com a única opció per recuperar els diners. Aquesta situació es va agreujar quan, en només poques setmanes, Bankia va entrar en una situació crítica, va haver de ser intervinguda i el valor de les seves accions es va enfonsar fins a situar-se a nivells irrisoris.

El Síndic va demanar que s'inclouessin en l'arbitratge les preferents de Caixa Laietana bescanviades per accions de Bankia

A criteri del Síndic, que va iniciar l'actuació d'ofici 01467/2013 per estudiar detingudament la situació d'aquest col·lectiu d'afectats, en el moment en què es va proposar als titulars de participacions preferents de Caixa Laietana de bescanviar-les

per accions de Bankia, hi havia prou indicis –i els experts en el sector financer tenien coneixements i informacions a aquest respecte– per considerar que aquesta operació difícilment representaria una solució per als interessos dels clients afectats, que majoritàriament –cal recordar-ho– no es tractava de persones amb coneixements suficients en matèria financerà o productes d'inversió de risc.

No és desassenyat pensar que aquestes persones van ser induïdes dues vegades a contractar productes financers que no eren adequats a les seves característiques ni als seus interessos. Com a mínim, una gestió prudent i atenta a les necessitats de persones que no tenien una experiència d'inversió financerà hauria aconsellat altres solucions i no únicament la “fugida endavant”, que, com s'ha vist, es pretenia amb el bescanvi de preferents per accions. Atesa la gravetat de la situació, el Síndic va comunicar a la Fiscalia els fets exposats perquè, si ho considerava oportú, adoptés les mesures pertinents.

La crisi de les participacions preferents ha posat de manifest la greu desprotecció que pateix el consumidor de productes financers

Paral·lelament, i davant el risc que totes aquestes persones no poguessin incloure's en els sistemes arbitrals previstos, el Síndic va demanar a les administracions públiques competents (Ministeri d'Economia i Competitivitat, Comissió Nacional del Mercat de Valors, Fons de Reestructuració Ordenada Bancària) l'adopció de les mesures adequades per permetre que es poguessin sotmetre a arbitratge els casos de totes les persones que havien contractat participacions preferents amb Caixa d'Estalvis Laietana i que posteriorment les van bescanviar per accions de Bankia.

Cal recordar que el desembre de 2012, el Síndic ja va resoldre una primera actuació d'ofici sobre les participacions preferents (AO 00610/2012), en què, entre altres conclu-

sions, es proposava l'establiment d'un sistema arbitral gratuït per als casos flagrants.

Calen millors pràctiques professionals en la comercialització de productes financers

Certament, entre el final del 2012 i l'inici del 2013 es van començar a articular els sistemes que permetien als titulars de participacions preferents i deute subordinat de Catalunya Caixa i de Bankia (o de les antigues entitats que les van integrar) sotmetre's a arbitratge per recuperar tot o part del capital invertit si s'acreditaven irregularitats en la comercialització o contractació dels productes.

Finalment, cal recordar que el Codi de consum de Catalunya remarca que "les persones consumidores tenen dret a la protecció de llurs legítims interessos econòmics i socials, a la protecció jurídica, administrativa i tècnica i a la informació". Tanmateix, la crisi de les participacions preferents i altres pro-

ductes d'inversió complexos ha posat de manifest la notable desprotecció que encara avui afecta el ciutadà quan actua com a consumidor (*client minorista* en l'argot del sector) d'aquest tipus de productes.

La certesa del Síndic sobre pràctiques abusives de Caixa Laietana va provocar el trasllat a la Fiscalia del bescanvi de preferents per accions de Bankia

La formació i l'educació financera dels ciutadans han de servir per prevenir en un futur l'aparició de noves situacions d'aquest abast, però també és essencial la reintroducció en el sector de millors pràctiques professionals en la comercialització de productes financers, en la línia de garantir que el consumidor disposa d'informació suficient i entenedora, sense oblidar la necessitat imprescindible de perfeccionar la forma en què actuen els organismes reguladors o supervisors.